

ПРОЗОРА УКРАЇНА – АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ 2006-2009

Опис проекту

Вступ

Адміністрація у всьому світі вимагає вдосконалення та контролю, здійснення влади становить спокусу до неетичних дій, у тому числі і корупції. Є країни, які від століть гарно справляються з цією проблематикою, але є і такі, і особливо це стосується країн, які обтяжені спадщиною тоталітаризму та автократії – для яких це від поколінь не вирішене питання.

Дослідження проведені нещодавно в Україні вказують на особливо небезпечне явище: суспільну згоду на існування корупції, визнання її за природне та неподоланне явище, відсутність підтримки для зміни ситуації, що у громадській думці пов'язується з ризиком (див. Стан корупції в Україні Результати загальнонаціонального дослідження, 2007 Результати проміжного дослідження 2008.). У результаті корупція в Україні досягла небезпечних розмірів – щорічний звіт Transparency International за показником „Показник сприйняття корупції” розміщує Україну на 117 місці у світі з показником 2,6 за 10-бальною шкалою (10 балів – відсутність корупції).

Досвід та результати польської програми „Прозора Польща”, які були презентовані українським партнерам (міські голови та експерти з центральної України) спричинилися до появи прохання щодо надання допомоги при адаптуванні до українських реалій та її впровадженні в Україні. Щецинський навчальний центр FRDL спільно з Інститутом Демократії ім. Пилипа Орлика зреалізували спільно у 2006 – 2009 роках п'ять проектів, головною метою яких була адаптація ідеї до українських умов, навчання експертів та пробне справдження у відібраних громадах.

Постає питання чи і на скільки досягненні досі результати є тривалими та чи зміни, які відбуваються у функціонуванні самоврядування як наслідок участі у „русі задля прозорості України” надалі можна побачити у житті (після завершення етапу проектної звітності), а також чи відповідають вони на основний постулат акції, тобто чи запевняють вищу якість публічної адміністрації, вищий рівень надання адміністративних послуг, більш прозору та етичну владу.

Ці питання важливі також тому, що системний вплив програми „Прозора Україна” можливо утримати лише за умови дотримання декількох основних умов:

- Програма має бути оцінена у рамках великого пілотного етапу, доопрацьована та підтримана різноманітними суб'єктами громадянського суспільства (незалежні ЗМІ, неурядові організації, партнери з Європейського Союзу);
- Програма має управлятися та монітуватися українською неурядовою організацією (партнерством задля Прозорої України), який візьме на себе відповідальність за організацію процесу та дотримання високих стандартів.;
- Програма має отримати кошти на проведення пілотного етапу та першої частини масової акції, а потім забезпечити собі стабільне фінансування вільне від політичних заварювань та незалежне від адміністрації, якій він має допомагати

та моніторувати її

Одним з шляхів до виконання цих умов є проведення дослідження щодо результатів досі проведених дій.

Польський досвід

Починаючи з 2004 року у польських органах місцевого самоврядування впроваджується проект „Прозора Польща”. Програма спирається на шість засад доброго врядування (засада прозорості, нетерпимості до корупції, залучення громадян, передбачуваності, фаховості, звітності) а впроваджують її неурядові організації (Польсько-Американська Фундація Свободи, Фундація Розвитку Місцевої Демократії, Фундація Баторія, Центр Громадянської Просвіти), за підтримки найбільш популярної польської щоденної газети „Газети Виборчої”. Проект ми вважаємо вдалим, хоча він вимагає коригування, а в Україні пристосування до наявних умов (право, ментальність).

Конкретні цілі проекту

- Створення стратегії впровадження та комунікації Програми „Прозора Україна” розробленої у 2006 – 2009 роках у співпраці Інституту Демократії ім. Пилипа Орлика та Фундації Розвитку Місцевої Демократії;
- Накопичення матеріалу для обґрунтування фінансової підтримки програми „Прозора Україна” та участі у ньому партнерів з України та Європейського Союзу;
- Створення системи моніторингу (поточної оцінки) Програми „Прозора Україна”.

Передбачені результати проекту

- Звіт, написаний польсько-українською групою – проведенні у 12 містах дослідження дадуть результат, який дозволить окреслити бар’єри та чинники, що позитивно впливатимуть на впровадження в Україні програм, що будують ефективне та етичне самоврядування на різних рівнях;
- Стратегія впровадження та комунікації Програми „Прозора Україна” – документ розроблений партнерами на основі досліджень забезпечить впровадження в Україні програми, що будує етичне та ефективне місцеве самоврядування;
- Проект системи моніторингу (поточної оцінки) програми „Прозора Україна” – документ, що становитиме одночасно модель моніторингу проектів, що реалізуються у країнах колишнього ССРСР.

Адресати/учасники проекту

Учасниками проекту є, перш за все, 12-особова група експертів, які проведуть дослідження у 12 містах та їхні респонденти у цих ж містах. Відбір експертів проведе український партнер проекту з-поміж експертів навчених у рамках проекту „Прозора Україна. Побудова ефективного та етичного самоврядування в Україні”. Основним критерієм відбору буде здатність провести дослідження, додатковим може бути місце проживання – віддаленість від виконкому, що досліджуватиметься. Експерти працюватимуть у групах по 2 особи. Кожна група проаналізує ситуацію у двох містах: в одному такому, де проводилися якісь заходи пов’язані з програмою „Прозора Україна” та іншому, в якому таких заходів не проводилося. Групи респондентів – це у 12 містах загалом приблизно 140 осіб. Їх можна поділити на дві групи:

Ключова група:

1. Міські голови чи інші особи (секретарі) які відповідають за організацію та функціонування виконкому (у першому випадку особи, які приймали рішення щодо впровадження завдань ПУ, у другому особи, що займають відповідні посади) ;

Додаткові групи, які допомагатимуть при верифікації даних та дадуть можливість подивитися з точки зору тих, що безпосередньо впроваджував завдання та адресатів змін:

2. Обрані службовці, що працюють у відділах, що долучалися до впровадження завдань, та після їхнього впровадження займаються поточною реалізацією;
3. Обрані службовці з інших відділів (такі, що не брали безпосередньої участі, але спостерігали за процесом та були задіяні у дискусіях);
4. Клієнти виконкомів, що досліджуються, діячі місцевих неурядових організацій, журналісти – опція, яку слід ще обміркувати у рамках проекту.

Детальний опис проекту

Захід 1. ЗУСТРІЧ ГРУПИ, ЩО КЕРУЄ ПРОЕКТОМ (06' 2010)

Група, що керуватиме проектом складатиметься з 9 осіб: 3 з Інституту Демократії ім. Пилипа Орлика, 2 з Лабораторії Соціальних Досліджень та Інновацій „Сточня”, 1 з Польсько-Американської Фундації Свободи, 3 з Фундації Розвитку Місцевої Демократії. Дводенна зустріч має на меті:

- Обговорення конкретних цілей та об’ємів дослідження;
- Узгодження методології дослідження і особливо ролі конкретних осіб, які братимуть участь у дослідженні;
- Відбір 12 міст, які аналізуватимуться;

- Узгодження змісту, методу та організаційних питань стосовно майстерні в Україні (зах. 3);
- Узгодження засад та техніки співпраці партнерів під час реалізації проекту, накопичення та обробки даних, опрацювання заключних документів;
- Узгодження принципів фінансових розрахунків та накопичення матеріалів до звітності за проектом;
- Інтеграція групи, що керує проектом, підготовка до співпраці on-line.

Зустріч відбудеться в середині квітня у Щецині. Технічним інструментом для співпраці групи управління проектом може слугувати Інтернет сторінка „prozora.org”, яка у випадку підтримки проекту „Прозора Україна - громадська та медійна підтримка” буде суттєво модифікована.

Результат заходу: група інтегрована, узгодженні засади співпраці (питання змісту, комунікації, організації та фінансів), відібрані міста, узгодженні конкретні та вимірjuвальні результати дослідження, заплановані у подробицях всі заходи.

Захід 2. ПІДГОТОВКА ДОСЛІДНИЦЬКОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ (06 / 07'2010)

Дослідницький інструментарій, тобто інструкція щодо проведення вивчення існуючих даних, формуляр проведення спостереження, сценарій для проведення інтерв'ю, формуляр для фіксації даних звіту з процесу дослідження підготує Лабораторія Соціальних Досліджень та Інновацій „Сточня”. Інструменти будуть підготовлені польською та українською та вони становитимуть основу пакету навчальних матеріалів для майстерні, що проводитиметься в Україні. Передбачається, що інструменти стосуватимуться таких трьох сфер:

Сфера I: Стан свідомості службовців стосовно необхідності підвищення якості функціонування виконкому

Сфера II: Аналіз виконкомів у контексті шістьох засад доброго врядування

Сфера III: Рівень знань стосовно „Прозорої України” та відношення до неї

Результат заходу: готовий пакет дослідницького інструментарію, підготовлений для запровадження під час майстерні в Україні.

Захід 3. МАЙСТЕРНЯ В УКРАЇНІ (07'2010)

Майстерня відбудеться в Україні, в одному з міст, в якому проводитиметься дослідження для того, щоб поєднати майстерню з пілотним дослідженням та спостереженням польських експертів за реаліями функціонування українського виконкому та дослідницькими проблемами. Пропонується містечко Богуслав у центральній частині України. Основним завданням майстерні є інтеграція та підготовка групи експертів до проведення досліджень в виконкомах. У триденній майстерні візьме участь 12 українських експертів та три польські ведучі (переклад українською).

Детальна програма буде узгоджена у зах. 1., у даний момент передбачаємо такі тематичні блоки:

- Становище місцевої демократії в Україні та перспективи реформування місцевого самоврядування , яка веде до побудови ефективного та етичного самоврядування;
- Польсько-українське партнерство задля доброго врядування як елемент Східного Партнерства;
- Програма „Прозора Україна”: досягнення, плани, перспективи;
- Цілі, реалізатори та методологія дослідницького проекту;
- Дослідницький інструментарій – детальний аналіз та пілотна перевірка;
- Співпраця партнерів у рамках дослідницького проекту.

Майстерня проводитиметься інтерактивними методами, дискусії переважатимуть над доповідями. Суттєвим елементом майстерні буде проведення пілотних досліджень у місцевому виконкомі. Використання у цих дослідженнях розробленого раніше інструментарію дозволить здійснити його оцінку та ймовірно доопрацювання. Участь у цьому дослідженні польських спеціалістів дасть їм можливість глибше зрозуміти українську дійсність.

Результат заходу: інтегрована та готова до польових досліджень дослідницька група, оцінені та у разі потреби доопрацьовані інструменти дослідження.

Захід 4. ДОСЛІДЖЕННЯ У УКРАЇНСЬКИХ МІСТАХ (08 / 09'2010)

Польові дослідження проводитимуться 6 дослідницькими групами по 2 особи у кожній. Кожна група проведе аналіз у двох містах: одному такому, де проводилися заходи у рамках програми „Прозора Україна”, іншому, де жодні заходи не відбувалися. Кожна команда працюватиме в місті приблизно 3 дні, а її робота складатися буде з таких елементів:

- Проведення спостереження у виконкомі, рішення конкретної справи, заповнення формуляру спостереження
- Проведення індивідуальних інтерв'ю з службовцями різного рівня та клієнтами виконкому
- Проведення інтерв'ю з ключовими інформаторами
- Заповнення формуляру-звіту щодо дослідницьких робіт у кожному місті.

Групи підчас досліджень будуть супроводжуватися за посередництвом „гарячої лінії” (електронна пошта, телефон) спеціалістами Лабораторії Соціальних Досліджень та Інновацій „Сточня”. Готові формуляри-звіти дослідники відправлятимуть електронною поштою до „Сточні”. Спеціалісти „Сточні” будуть мати можливість ставити додаткові питання дослідникам в Україні .

Результат заходу: звіти по результатам досліджень у дванадцяти містах України.

Захід 5. ОПРАЦЮВАННЯ ЗАКЛЮЧНОГО ЗВІТУ ТА РЕКОМЕНДАЦІЙ (09 /10'2010)

На основі накопичених даних спеціалісти Лабораторії Соціальних Досліджень та Інновацій „Сточня” підготують заключний звіт по результатам дослідження. Звіт включатиме рекомендації для використання підчас розробки стратегії впровадження та комунікації Програми „Прозора Україна”.

Результат заходу: заключний звіт із рекомендаціями.

Захід 6. СТРАТЕГІЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРАМИ „ПРОЗОРА УКРАЇНА” ТА ЗАКЛЮЧНА НАРАДА (11'2010)

На основі звіту та рекомендацій партнери підготують стратегічний документ, що запланує впровадження Програми „Прозора Україна” документ буде складено у польській та українській версії. Звіт та Стратегія слугуватимуть підставою для дискусій підчас наради, яка завершатиме проект. У нараді, яка триватиме півтора дня та відбудеться у Варшаві візьме участь група, що керувала проектом. Передбачено такі блоки наради:

- Аналіз результатів дослідження та його корисності для подальших партнерських дій в Україні.;
- Реформування адміністрації, самоврядування та протидія корупції як елементи польсько-української (ширше: європейсько-української) співпраці;
- Стратегія впровадження та комунікації Програми „Прозора Україна” – продовження діяльності після дослідницького проекту.
- Оцінка проекту.

Результат заходу: узгоджений партнерами документ стратегії впровадження та комунікації Програми „Прозора Україна” разом із детальним планом діяльності на найближчі роки

Проект співфінансується Фондацією Освіта для Демократії у рамках проекту „Зміни у Регіоні – RITA” Польсько-Американської Фондації Свободи.